

Tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng quân đội và vận dụng ở Việt Nam hiện nay

Đặng Văn Khương*

Nhận ngày 12 tháng 2 năm 2023. Chấp nhận đăng ngày 21 tháng 4 năm 2023.

Tóm tắt: Tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng quân đội là một bộ phận quan trọng trong tư tưởng quân sự của Người; là những vấn đề cốt lõi, có tính nguyên tắc trong xây dựng quân đội được rút ra từ thực tiễn và định hướng chỉ đạo thực tiễn xây dựng quân đội ở từng giai đoạn lịch sử; đã bổ sung, phát triển, làm phong phú học thuyết Mác - Lênin về xây dựng quân đội kiểu mới của giai cấp vô sản và làm nền tảng tư tưởng để Đảng Cộng sản Việt Nam hoạch định chủ trương, đường lối xây dựng và lãnh đạo quân đội trong suốt tiến trình của cách mạng. Trong giai đoạn hiện nay, tư tưởng đó vẫn giữ nguyên giá trị và trở thành sợi chỉ đỏ xuyên suốt, định hướng cho quá trình xây dựng, chiến đấu và trưởng thành của quân đội nhân dân Việt Nam.

Từ khóa: Tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng quân đội, Quân đội nhân dân Việt Nam.

Phân loại ngành: Triết học

Abstract: Hồ Chí Minh's thoughts on building army is an important part of his thoughts on building military; It is the core issues, principles in building army which are drawn from practice and targeted to the practice of army building at each historical period; has supplemented, developed and enriched the Marxist-Leninist doctrine on building a new-style army of the proletariat and served as an ideological foundation for the Communist Party of Vietnam to plan policies and guidelines for construction and leadership during the course of the revolution. In the current period, that ideology still retains its value and becomes the red thread throughout, orienting the process of building, fighting and maturing of the Vietnam People's Army.

Keywords: Hồ Chí Minh's thoughts on building the Army, Vietnam People's Army.

Subject classification: Philosophy

1. Mở đầu

Chủ tịch Hồ Chí Minh là nhà chính trị thiên tài, đồng thời là nhà quân sự kiệt xuất và ở Người luôn có sự thống nhất biện chứng giữa tư tưởng chính trị và tư tưởng quân sự. Tư tưởng quân sự Hồ Chí Minh là sự kế thừa, phát triển truyền thống quân sự của dân tộc Việt Nam với học thuyết quân sự Mác - Lênin và tinh hoa quân sự của nhân loại, nét đặc sắc là tư tưởng của Người về xây dựng lực lượng vũ trang, trong đó có xây dựng quân đội. Tư tưởng đó có nội dung toàn diện và sâu sắc, liên quan trực tiếp đến cả nhận thức và tổ chức hoạt động thực tiễn xây dựng quân đội nhân dân Việt Nam cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại và hiện đại.

Khi luận giải tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng quân đội cũng đã có nhiều tác giả với nhiều công trình cũng đã đề cập trên các phương diện khác nhau. Về mặt lý luận các công trình đã bàn đến xây dựng quân đội về chính trị theo tư tưởng Hồ Chí Minh; tư tưởng Hồ Chí Minh về chiến tranh và quân đội... Về thực trạng và giải pháp vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh cũng đề cập, nhưng ở từng góc độ và khía cạnh khác nhau, như xây dựng đội ngũ cán bộ trong quân đội theo tư tưởng Hồ Chí Minh; vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng mối quan hệ giữa quân đội với nhân dân vào xây dựng mối quan hệ này trong giai đoạn hiện nay. Tuy nhiên, luận giải dưới góc độ

* Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng.
Email: khuongkxh@gmail.com

triết học về nguồn gốc, bản chất, giá trị lý luận và thực tiễn của vấn đề nghiên cứu thì rất ít công trình nghiên cứu. Bài viết dựa vào lý luận chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh vào xây dựng quân đội kiểu mới của giai cấp công nhân làm nền tảng tư tưởng để Đảng Cộng sản Việt Nam hoạch định chủ trương, đường lối xây dựng và lãnh đạo quân đội trong suốt tiến trình của cách mạng. Trên cơ sở phương pháp luận của chủ nghĩa Mác - Lênin, tác giả sử dụng phương pháp lôgic và lịch sử; phân tích và tổng hợp. Từ đó đưa ra khái niệm và phân tích nội dung tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng quân đội, đồng thời, đề xuất giải pháp vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng quân đội ở Việt Nam hiện nay.

2. Tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng quân đội

Tư tưởng Hồ Chí Minh về quân sự là sản phẩm của sự vận dụng sáng tạo lý luận quân sự Mác - Lênin vào thực tiễn, kế thừa và phát triển truyền thống quân sự của dân tộc Việt Nam, tiếp thu tinh hoa quân sự của nhân loại. Tư tưởng đó có nội dung rộng lớn, toàn diện, sâu sắc về các mặt, các lĩnh vực hoạt động quân sự, trong đó có tư tưởng về xây dựng quân đội nhân dân Việt Nam. Tư tưởng Hồ Chí Minh về quân sự là “cốt lõi của đường lối quân sự của Đảng” (Võ Nguyên Giáp, 1974: 219). Tư tưởng đó “bắt nguồn từ tư tưởng chính trị của Người là một bộ phận hữu cơ cực kỳ quan trọng của tư tưởng Hồ Chí Minh về con đường cách mạng Việt Nam. Đó là tư tưởng quân sự - chính trị, không bao giờ là quân sự đơn thuần” (Võ Nguyên Giáp, 2008: 190).

Tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng quân đội là một bộ phận quan trọng trong tư tưởng quân sự của Người, là sự thống nhất biện chứng giữa điều kiện khách quan và nhân tố chủ quan tạo nên hệ thống quan điểm toàn diện, sâu sắc về tính tất yếu, nội dung, phương châm, cách thức, nguyên tắc tiến hành xây dựng quân đội đảm bảo quân đội thực sự là công cụ bạo lực sắc bén trong quá trình hiện thực hóa mục tiêu con đường cách mạng vô sản ở Việt Nam; là cơ sở lý luận trực tiếp để Đảng Cộng sản Việt Nam lãnh đạo, chỉ đạo sự nghiệp xây dựng quân đội nhân dân Việt Nam trong những giai đoạn lịch sử nhất định.

Như vậy, tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng quân đội là kết quả của sự tích hợp, kế thừa, vận dụng và phát triển sáng tạo truyền thống quân sự Việt Nam, tinh hoa quân sự thế giới và chủ nghĩa Mác - Lênin về xây dựng quân đội kiểu mới của giai cấp vô sản vào điều kiện cụ thể của cách mạng Việt Nam. Tư tưởng đó là hệ thống những quan điểm có tính chỉnh thể, toàn diện và sâu sắc, có mối quan hệ biện chứng, chặt chẽ với nhau, không những bảo đảm sự phù hợp với thực tiễn xây dựng quân đội ở một nước thuộc địa, nửa phong kiến, mà còn là những nguyên tắc, phương pháp luận cho xây dựng quân đội trong các thời kỳ cách mạng. Nội dung tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng Quân đội nhân dân Việt Nam bao hàm những vấn đề cơ bản đó là:

Một là, quan điểm của Hồ Chí Minh về tính tất yếu phải xây dựng quân đội. Thấm nhuần quan điểm của chủ nghĩa Mác - Lênin về bạo lực cách mạng, từ thực tiễn Việt Nam và thế giới, Hồ Chí Minh đã khẳng định: “Trong cuộc đấu tranh gian khổ chống kẻ thù của giai cấp và của dân tộc, cần dùng bạo lực cách mạng chống lại bạo lực phản cách mạng, giành lấy chính quyền và bảo vệ chính quyền” (Hồ Chí Minh, 2011, t.15: 391). Theo đó, phải xây dựng quân đội để đánh giặc, để kháng chiến thắng lợi, đồng thời để củng cố quốc phòng, bảo vệ tổ quốc; xây dựng quân đội là một nhiệm vụ tất yếu, xuất phát từ yêu cầu, nhiệm vụ của cách mạng Việt Nam trong từng giai đoạn, thời kỳ lịch sử cụ thể.

Chủ nghĩa Mác - Lênin đã chỉ rõ, bạo lực là bà đỡ của mọi cuộc cách mạng và việc giành quyền lực nhà nước bằng phương pháp hòa bình là có nhưng rất hiếm và phương pháp hòa bình cũng chỉ có thể diễn ra trên cơ sở một sức mạnh bạo lực đủ mạnh để giành thắng lợi khi cần. Điều đó cho

thấy, bạo lực cách mạng không chỉ cần thiết trong đấu tranh giành chính quyền về tay giai cấp công nhân và nhân dân lao động, mà còn cần thiết và quan trọng hơn trong quá trình bảo vệ chính quyền cách mạng và xây dựng chủ nghĩa xã hội. Bạo lực cách mạng là cần thiết, tuy nhiên Hồ Chí Minh cũng nhấn mạnh: “Tuỳ tình hình cụ thể mà quyết định những hình thức đấu tranh cách mạng thích hợp, sử dụng đúng và khéo kết hợp các hình thức đấu tranh vũ trang và đấu tranh chính trị để giành thắng lợi cho cách mạng” (Hồ Chí Minh, 2011, t.15: 391). Hồ Chí Minh không chỉ khẳng định sự cần thiết phải sử dụng bạo lực cách mạng, mà còn chỉ rõ tính tất yếu, khách quan của việc xây dựng quân đội nhân dân Việt Nam nhằm phát huy vai trò của bạo lực cách mạng. Theo Người, để đánh giặc phải có quân đội và “phải củng cố quân đội nhân dân là lực lượng chủ chốt để bảo vệ tổ quốc, giữ gìn hoà bình” (Hồ Chí Minh, 2011, t.9: 38).

Hai là, quan điểm của Hồ Chí Minh về nội dung xây dựng quân đội. Xây dựng quân đội nhân dân Việt Nam vững mạnh toàn diện là tư tưởng chỉ đạo xuyên suốt và phù hợp với từng điều kiện cụ thể, trên cơ sở nhất quán quan điểm “chính trị trọng hơn quân sự”, “chính trị làm gốc”. Do vậy, Hồ Chí Minh luôn căn dặn đối với quân đội ta: “Phải học tập chính trị: quân sự mà không có chính trị như cây không có gốc, vô dụng lại có hại. Quân đội ta là quân đội nhân dân. Nhân dân có Đảng lãnh đạo, Đảng có chính cương, chính sách. Đã là quân đội nhân dân thì phải học chính sách của Đảng” (Hồ Chí Minh, 2011, t.7: 217).

Về tư tưởng, phải thường xuyên giáo dục cho mọi cán bộ, chiến sĩ nắm, hiểu và hành động thống nhất; nắm vững hệ tư tưởng của giai cấp công nhân và nền tảng tư tưởng của Đảng Cộng sản Việt Nam; thấu triệt mọi đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về quân sự, quốc phòng, nhiệm vụ của quân đội, của đơn vị và chức trách, nhiệm vụ của bản thân; đoàn kết chặt chẽ với nhau như ruột thịt, trên tình thương yêu giai cấp, hết lòng giúp đỡ nhau, lúc thường cũng như lúc ra trận, có quyết tâm cao khắc phục mọi khó khăn, hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao. Chủ tịch Hồ Chí Minh thường nhắc nhở đối với mọi cán bộ, chiến sĩ là: “Tư tưởng cần thông suốt từ trên đến dưới, đoàn kết phải chặt chẽ từ trên đến dưới, từ trên đến dưới phải thực hiện đồng cam cộng khổ. Kiên quyết đánh thắng mọi khó khăn, thắng được khó khăn tức là đã thắng địch một phần” (Hồ Chí Minh, 2011, t.7: 138).

Trong tư tưởng Hồ Chí Minh, xây dựng quân đội về chính trị luôn gắn liền với xây dựng tổ chức, nhất là tổ chức Đảng và tổ chức chỉ huy. Trong tác phẩm *Chiến thuật du kích*, Hồ Chí Minh đã viết: “Về mặt chính trị, cấp nào cũng có một người chính trị phái viên do đoàn thể cách mạng chọn trong bộ đội ấy hoặc phái người ngoài đến làm” (Hồ Chí Minh, 2011, t.3: 502). Theo Hồ Chí Minh, “chính trị là đức, chuyên môn là tài” (Hồ Chí Minh, 2011, t.12: 269), trong xây dựng quân đội về chính trị phải gắn liền với xây dựng đạo đức cách mạng cho cán bộ, chiến sĩ. Đối với người quân nhân cách mạng không những phải tiêu biểu về phẩm chất đạo đức chung mà còn có phẩm chất đặc biệt “trí, dũng, liêm, trung” (Hồ Chí Minh, 2011, t.5: 371). Đặc biệt, Hồ Chí Minh nhấn mạnh đạo đức cách mạng đối với người lãnh đạo, chỉ huy và người đứng đầu các cấp trong quân đội, luôn cần phải trau dồi đạo đức cách mạng, khiêm tốn, giản dị, gần gũi quần chúng và gương mẫu về mọi mặt.

Trên cơ sở xây dựng quân đội vững mạnh về chính trị, tư tưởng và đạo đức, Hồ Chí Minh rất quan tâm xây dựng quân đội về quân sự, kỹ thuật, hậu cần, Người nhấn mạnh đối với quân đội: “Phải học tập kỹ thuật vì kỹ thuật ngày càng tiến bộ, mình cũng phải học để tiến bộ. Muốn cho bộ đội ta hùng mạnh và nhất định bộ đội ta phải hùng mạnh, chúng ta phải cố gắng học tập chính trị và kỹ thuật để tiến lên chính quy” (Hồ Chí Minh, 2011, t.9: 221).

Ba là, quan điểm của Hồ Chí Minh về phương châm xây dựng quân đội. Trong tư tưởng Hồ Chí Minh, phương châm xây dựng quân đội là “người trước, súng sau” và coi trọng phát huy nhân tố con người. Người nhận rõ vai trò quyết định của yếu tố con người, đánh giá đúng mức vai trò của

vũ khí trang bị và giải quyết đúng đắn mối quan hệ giữa xây dựng con người với vũ khí, trang bị. Phải thường xuyên xây dựng quyết tâm cho bộ đội; phải tổ chức nhiều đợt sinh hoạt chính trị, làm rõ chỗ mạnh, chỗ yếu của địch, củng cố lòng tin đánh thắng cho bộ đội, khi đã xây dựng được ý chí quyết tâm, tinh thần kỷ luật tự giác, nghiêm minh thì cần phải biến nó thành sức mạnh vật chất và hành động cụ thể: “Muốn bắn trúng, bắn rơi máy bay ngay từ loạt đạn đầu tiên, phải tập luyện thật công phu” và phải làm cho: “tinh thần của con người phải truyền qua nòng súng, tức là làm sao phải có kỹ thật giỏi” (Hồ Chí Minh, 2011, t.14: 573).

Để phát huy nhân tố con người trong hoạt động quân sự, Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm chăm lo nâng cao đời sống vật chất, tinh thần cho bộ đội và xây dựng môi trường thuận lợi cho họ hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ, bảo đảm tốt vũ khí, trang bị kỹ thuật, bảo đảm hậu cần. Đồng thời quan tâm chu đáo đến chính sách đối với hậu phương quân đội để cán bộ, chiến sĩ yên tâm phục vụ cách mạng.

Bốn là, quan điểm của Hồ Chí Minh về cách thức xây dựng quân đội. Với tư duy biện chứng và nhân quan chính trị nhạy bén trong xây dựng quân đội phù hợp với từng giai đoạn cách mạng Việt Nam, Hồ Chí Minh cho rằng xây dựng quân đội cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại là cách thức phù hợp nhất với Việt Nam. Theo đó, quá trình xây dựng quân đội phải có lộ trình phù hợp, tập trung xây dựng một đội quân có tinh thần *cách mạng*, gắn liền với sự nghiệp cách mạng của Đảng và của dân tộc.

Để hoàn thành chức năng, nhiệm vụ của quân đội trong mọi thời kỳ cách mạng, Hồ Chí Minh khẳng định phải xây dựng quân đội *cách mạng* gắn liền với *chính quy, từng bước hiện đại*, Người nhấn mạnh: “Tình thế ngày một tiến. Trước thời kỳ khác, nay thời kỳ khác. Quân đội ta nhất định phải tiến từng bước lên chính quy và hiện đại” (Hồ Chí Minh, 2011, t.10: 588) và “chúng ta phải xây dựng quân đội ta thành một quân đội nhân dân hùng mạnh, một quân đội cách mạng tiến lên chính quy và hiện đại, để gìn giữ hòa bình bảo vệ Tổ quốc” (Hồ Chí Minh, 2011, t.11: 585).

Xây dựng quân đội *tinh nhuệ* theo tư tưởng Hồ Chí Minh không bao giờ tách rời với xây dựng cách mạng, chính quy và hiện đại. Bởi vì, theo Hồ Chí Minh: “Quân đội tinh nhuệ, nhưng thiếu chiến phí cũng thành quân đội hèn yếu” (Hồ Chí Minh, 2011, t.4: 262) và quân đội mà chúng ta xây dựng không chỉ là tinh nhuệ về mặt trang bị, vũ khí, sức cơ động và khả năng chiến đấu trong mọi điều kiện hoàn cảnh, mà đó là đội quân “văn hay, võ giỏi”; “thạo về chính trị”, “giỏi về chuyên môn”, nhất là đối với đội ngũ cán bộ và đảng viên. Xây dựng quân đội nhân dân Việt Nam tinh nhuệ cả về mặt chính trị, về trang bị và trình độ tác chiến là mong muốn và là yêu cầu xuyên suốt trong quá trình lãnh đạo, tổ chức, xây dựng quân đội ta của Hồ Chí Minh.

Năm là, quan điểm của Hồ Chí Minh về nguyên tắc xây dựng quân đội. Sự nghiệp xây dựng quân đội phải đặt dưới sự lãnh đạo tuyệt đối, trực tiếp về mọi mặt của Đảng Cộng sản, sự quản lý thống nhất của Nhà nước chuyên chính vô sản là nguyên tắc không thể thay đổi đối với một quân đội cách mạng. Xây dựng quân đội nhân dân Việt Nam phải đặt dưới sự lãnh đạo của Đảng, Quân ủy Trung ương và Bộ Quốc phòng. Đó chính là sự thể hiện và cụ thể hóa đường lối chính trị, quân sự của Đảng Cộng sản Việt Nam. Thực tế, từ năm 1928, trong tác phẩm *Công tác quân sự của Đảng trong nông dân*, Người chỉ rõ: “Phải làm sao cho Đảng thực hiện quyền lãnh đạo về chính trị và tác chiến của mình” (Hồ Chí Minh, 2011, t.2: 577). Thực tiễn xây dựng quân đội cách mạng, chính quy, tinh nhuệ và hiện đại, Chủ tịch Hồ Chí Minh nhận thức rất rõ vai trò lãnh đạo của Đảng là nhân tố hàng đầu quyết định đến quá trình xây dựng và trưởng thành của quân đội: “Hiện nay chúng ta đang ra sức xây dựng quân đội tiến nhanh, tiến mạnh, tiến vững chắc thành một quân đội chính quy và hiện đại. Đó là một công việc to lớn,

lâu dài và khó khăn. Nhưng với sự lãnh đạo sáng suốt của Đảng và quyết tâm tiến lên của toàn thể bộ đội, chúng ta nhất định làm được” (Hồ Chí Minh, 2011, t.13: 156). Đồng thời, sự nghiệp xây dựng quân đội không chỉ đặt dưới sự lãnh đạo của Đảng, mà còn phải đặt dưới sự quản lý của nhà nước.

Sự nghiệp cách mạng là của dân, quân đội ra đời từ phong trào đấu tranh chính trị của quần chúng nhân dân, cán bộ, chiến sĩ trong quân đội là con em của nhân dân. Do vậy, quan điểm xây dựng quân đội phải đi từ xây dựng lực lượng chính trị quần chúng và dựa vào dân trong tư tưởng Hồ Chí Minh là một nguyên tắc phù hợp với thực tiễn cách mạng Việt Nam; phải xây dựng mối quan hệ gắn bó máu thịt giữa quân đội với nhân dân. Quan điểm về nguyên tắc dựa vào dân để xây dựng quân đội nhân dân trong tư tưởng Hồ Chí Minh đòi hỏi, quân đội phải luôn lấy dân làm gốc, tôn trọng dân, học dân, hiểu dân, giúp đỡ dân và vì dân mà chiến đấu, dựa vào dân mà thực hiện nhiệm vụ và xây dựng, phát triển lực lượng: “Tất cả quân nhân phải làm cho dân tin, dân phục, dân yêu. Phải làm thế nào để khi mình chưa đến, thì dân trông mong, khi mình đến thì dân giúp đỡ, khi mình đi nơi khác thì dân luyện tiếc. Muốn vậy, bộ đội phải giúp đỡ dân, thương yêu dân. Mỗi quân nhân phải là một cán bộ tuyên truyền bằng việc làm của quân đội” (Hồ Chí Minh, 2011, t.7: 76). Ngược lại, nhân dân phải luôn tự hào, tin tưởng vào quân đội, sẵn sàng ủng hộ, giúp đỡ, tạo mọi điều kiện thuận lợi nhất để quân đội hoàn thành nhiệm vụ huấn luyện, chiến đấu, xây dựng và phát triển.

3. Giải pháp vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng quân đội ở Việt Nam hiện nay

Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng mối quan hệ giữa quân đội với nhân dân trong tình hình hiện nay là tổng hợp các cách thức, biện pháp của các chủ thể nhằm chuyển hóa nhận thức tư tưởng Hồ Chí Minh vào quá trình nâng cao chất lượng tổng hợp và sức mạnh bảo đảm cho quân đội chiến đấu và chiến thắng trong mọi tình huống, bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Để quá trình vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào xây dựng quân đội đạt hiệu quả và thiết thực trong tình hình hiện nay, đòi hỏi các chủ thể cần phải vận dụng linh hoạt, sáng tạo và tổ chức thực hiện tốt các giải pháp sau.

Một là, nâng cao nhận thức, trách nhiệm của các chủ thể, lực lượng trong vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng quân đội ở Việt Nam hiện nay.

Đây là giải pháp cơ bản, có ý nghĩa quyết định trong việc nâng cao chất lượng, hiệu quả vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng quân đội ở Việt Nam hiện nay. Bởi vì, cả lý luận và thực tiễn đều chỉ ra, mọi hoạt động của con người phải được bắt đầu từ nhận thức, tư tưởng đúng thì hành động mới khỏi sai lạc và mới làm tròn nhiệm vụ cách mạng. Vì vậy, nâng cao nhận thức, trách nhiệm của các tổ chức, các lực lượng trong vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng quân đội ở Việt Nam hiện nay là vấn đề cấp thiết.

Quá trình vận dụng cần phải *tăng cường sự lãnh đạo của cấp ủy, tổ chức đảng đối với việc nâng cao nhận thức về sự cần thiết vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng quân đội vào xây dựng đơn vị*. Tập trung xây dựng các đảng bộ, chi bộ vững mạnh về chính trị, tư tưởng, tổ chức và đạo đức; không để “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ, chủ động đấu tranh làm thất bại âm mưu “phi chính trị hóa” quân đội của các thế lực thù địch. Cấp ủy, tổ chức đảng các cấp cần đổi mới mạnh mẽ phương thức lãnh đạo, nâng cao chất lượng sinh hoạt đảng; tăng cường công tác kiểm tra, giám sát, giữ nghiêm kỷ luật Đảng. Tăng cường sự lãnh đạo của cấp ủy, tổ chức đảng trong đẩy mạnh việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh.

Nâng cao nhận thức về tình hình, nhiệm vụ bảo vệ tổ quốc, xây dựng quân đội trong thời kỳ mới, nhất là nhiệm vụ bảo vệ chủ quyền lãnh thổ quốc gia, chủ quyền biển, đảo đang đứng trước những yêu cầu mới. Quán triệt sâu sắc các quan điểm của Đảng về nhiệm vụ bảo vệ tổ quốc, xây dựng quân đội, về công tác xây dựng đội ngũ cán bộ trong thời kỳ mới... Trong đó, cần tiếp tục quán triệt sâu sắc Nghị quyết Trung ương 8 (khóa XI) về “Chiến lược bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới”; những quan điểm đổi mới theo tinh thần Nghị quyết Đại hội XII, XIII của Đảng; Nghị quyết 769-NQ/QUTW, ngày 21-12-2012 của Quân ủy Trung ương “Về xây dựng đội ngũ cán bộ Quân đội giai đoạn 2013-2020 và những năm tiếp theo”. Nghị quyết 109-NQ/QUTW ngày 11-2-2019 của Quân ủy Trung ương về “xây dựng đội ngũ cán bộ quân đội, nhất là cấp chiến dịch, chiến lược đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ trong tình hình mới”. Thông qua thực tiễn hoạt động huấn luyện, rèn luyện, công tác và các chế độ sinh hoạt để nâng cao nhận thức, trách nhiệm của các tổ chức, các lực lượng.

Hai là, tăng cường sự lãnh đạo của Đảng, quản lý của Nhà nước; phát huy trách nhiệm của các tổ chức và cán bộ, chiến sĩ trong vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng quân đội ở Việt Nam hiện nay.

Đảng lãnh đạo, Nhà nước quản lý quân đội nói chung đối với việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào xây dựng quân đội nói riêng là một tất yếu khách quan. Theo đó, việc xây dựng, hoàn thiện đường lối chính sách của Đảng, pháp luật của nhà nước và tăng cường chất lượng, hiệu quả công tác kiểm tra, giám sát là rất cần thiết. Đồng thời xây dựng đội ngũ cán bộ, đảng viên có đủ phẩm chất, năng lực vận dụng, thật sự gương mẫu làm nòng cốt cho xây dựng quân đội nhân dân Việt Nam theo tư tưởng Hồ Chí Minh.

Đảng, Nhà nước, Quân ủy Trung ương, Bộ Quốc phòng cần tăng cường lãnh đạo, chỉ đạo, kiểm tra việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh nói chung, tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng quân đội nói riêng. Việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh do cấp ủy các cấp, trực tiếp là cấp ủy, đồng chí bí thư cấp ủy chỉ đạo. Căn cứ Chỉ thị của Bộ Chính trị, Ban Bí thư, cơ quan ban ngành, các đơn vị quân đội cần chỉ đạo tổ chức, cụ thể hóa và hướng dẫn việc thường xuyên học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh gắn với đặc thù của đơn vị mình.

Phát huy vai trò của các tổ chức, nhất là tổ chức đảng, tổ chức chỉ huy, vai trò của đội ngũ cán bộ các cấp, trước hết là đội ngũ cán bộ chính trị, những chính ủy, chính trị viên trong tổ chức học tập, quán triệt và tuyên truyền sâu rộng, thường xuyên, liên tục và có hệ thống bằng nhiều hình thức phong phú, sinh động các nội dung chủ yếu vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng quân đội ở Việt Nam trong giai đoạn hiện nay.

Thực hiện đầy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh và thực hiện Nghị quyết Trung ương 4 khóa XII, Kết luận số 21 - KL/TW tại Hội nghị Trung ương 4 khóa XIII. Trong thực hiện cần giữ vững các nguyên tắc xây dựng Đảng, phát huy dân chủ trong Đảng, thực hiện tốt tự phê bình và phê bình trong học tập, công tác, sinh hoạt Đảng, phát huy sự gương mẫu của người đứng đầu cơ quan, đơn vị và các cấp chính quyền địa phương. Cấp trên phải làm gương, tự phê bình trước cấp dưới; tập thể làm trước, cá nhân làm sau; các đồng chí trong thường vụ, cấp ủy viên cấp trên gương mẫu, nghiêm túc tự phê bình và phê bình, làm gương cho cấp dưới.

Tiếp tục đưa việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh vào chương trình, kế hoạch hành động thực hiện Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng, Nghị quyết Đại hội Đảng bộ Quân đội lần thứ XI, nghị quyết của cấp ủy và nội dung sinh hoạt thường xuyên của chi bộ, gắn với các cuộc vận động, các phong trào thi đua yêu nước, với việc thực hiện nhiệm vụ

chính trị và giải quyết các vấn đề bức xúc, nổi cộm ở từng địa phương, cơ quan, đơn vị; gắn với việc xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam, xây dựng hệ giá trị văn hóa và hệ giá trị chuẩn mực của con người Việt Nam thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế.

Ba là, xác định rõ nội dung, vận dụng linh hoạt, sáng tạo các hình thức, phương pháp trong vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng quân đội ở Việt Nam hiện nay.

Xây dựng quân đội nhân dân Việt Nam hiện nay phải bám sát và tuân theo nguyên tắc “Quân sự phục tùng chính trị”, phải giữ vững và tăng cường sự lãnh đạo tuyệt đối, trực tiếp về mọi mặt của Đảng đối với quân đội nhân dân Việt Nam. Đây là nội dung đặc biệt quan trọng vì sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam là nhân tố quyết định bản chất cách mạng, sự trưởng thành và chiến thắng của quân đội nhân dân Việt Nam. Đây là nguyên tắc bất di, bất dịch, là nhân tố quyết định sự trưởng thành và chiến thắng của quân đội ta.

Xây dựng quân đội nhân dân Việt Nam hiện nay phải chú trọng nội dung xây dựng vững mạnh về mặt tổ chức. Theo đó, từng cấp chủ động xây dựng kế hoạch tổng thể, phương pháp tiến hành chặt chẽ, khoa học, có lộ trình và bước đi cụ thể; chủ động điều chỉnh tăng, giảm tổ chức, quân số của từng khối phù hợp với đặc điểm, tình hình của quân đội trong giai đoạn hiện nay. Xây dựng, điều chỉnh tổ chức quân đội theo hướng tinh, gọn, mạnh, tiến lên hiện đại, có cơ cấu hợp lý, đồng bộ giữa các thành phần, lực lượng; giảm đầu mối trung gian và đơn vị phục vụ, bảo đảm đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp xây dựng và bảo vệ tổ quốc trong tình hình mới. Do vậy, cần tập trung quán triệt sâu sắc Nghị quyết số 05-NQ/TW ngày 17/01/2022 của Bộ Chính trị về tổ chức quân đội nhân dân Việt Nam giai đoạn 2021-2030 và những năm tiếp theo; Nghị quyết số 230-NQ/QUTW ngày 02/04/2022 của Quân ủy Trung ương về lãnh đạo thực hiện tổ chức quân đội nhân dân Việt Nam giai đoạn 2021-2030 và những năm tiếp theo.

Kiên định nguyên tắc xây dựng quân đội vững mạnh về chính trị, tập trung vào giữ vững và tăng cường bản chất giai cấp công nhân, mục tiêu, lý tưởng chiến đấu của Đảng đối với quân đội. Đây là nội dung cốt lõi, quyết định chính trị của quân đội. Vì thế, cần vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào giáo dục mục tiêu, lý tưởng cho bộ đội, cụ thể hóa thành mục tiêu, nhiệm vụ, chức năng của mỗi ngành, mỗi quân, binh chủng trong quân đội. Đồng thời, chú trọng đổi mới nội dung tuyên truyền giáo dục chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, phổ biến chủ trương, đường lối, nghị quyết của Đảng, chính sách, luật pháp của Nhà nước làm cho chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh giữ vị trí chủ đạo trong đời sống tinh thần của cán bộ, chiến sĩ. Đẩy mạnh tổng kết thực tiễn, nghiên cứu bổ sung, phát triển lý luận, xác định yêu cầu, nội dung, hình thức, biện pháp xây dựng bản chất giai cấp công nhân của quân đội phù hợp với yêu cầu, nhiệm vụ cách mạng, nhiệm vụ xây dựng quân đội trong tình hình mới.

Quá trình vận dụng cần chú trọng đến yếu tố con người, bồi dưỡng, xây dựng người quân nhân cách mạng có đầy đủ các phẩm chất theo tư tưởng Hồ Chí Minh. Do đó, cần phải xây dựng các phẩm chất: “Trí, Dũng, Liêm, Trung” cho cán bộ quân đội, tập trung đào tạo toàn diện cả đức và tài (vừa hồng vừa chuyên). Quán triệt sâu sắc quan điểm “người trước, súng sau”, thường xuyên quan tâm, chăm lo xây dựng nguồn nhân lực chất lượng cao; gắn xây dựng quân đội tinh, gọn, mạnh với đổi mới công tác huấn luyện - đào tạo. Xác định cụ thể những nội dung, giá trị, chuẩn mực “Bộ đội Cụ Hồ” trong tình hình mới, tích cực lan tỏa những chuẩn mực giá trị về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, phong cách của người quân nhân cách mạng.

Hình thức, phương pháp vận dụng trước hết phải phù hợp với nội dung xây dựng với điều kiện kinh tế - xã hội của đất nước và tình hình thực tế của quân đội ta. Cụ thể, thông qua xác định đường lối, quan điểm, phương hướng, mục tiêu xây dựng quân đội của Đảng, sự quản lý, điều hành của

nhà nước trong xây dựng quân đội và nền quốc phòng toàn dân được cụ thể hóa, thể chế hóa bằng hệ thống pháp luật và chính sách của nhà nước; thông qua thực hiện chức năng, nhiệm vụ và tổ chức các hoạt động thực tiễn của quân đội; thông qua việc thực hiện chức trách, nhiệm vụ của cán bộ, chiến sĩ trong toàn quân.

Bốn là, đẩy mạnh nghiên cứu lý luận, tổng kết thực tiễn, tạo lập môi trường thuận lợi trong vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng quân đội ở Việt Nam hiện nay.

Đẩy mạnh nghiên cứu lý luận, tổng kết thực tiễn vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng quân đội ở Việt Nam là đòi hỏi tất yếu khách quan. Theo đó, tăng cường công tác lãnh đạo, chỉ đạo, tham mưu, tổ chức hoạt động nghiên cứu, phát triển lý luận, tổng kết thực tiễn; phát huy dân chủ trong nghiên cứu lý luận, nâng cao hiệu quả trong tổ chức nghiên cứu, chất lọc, ứng dụng kết quả nghiên cứu vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh trong xây dựng quân đội nhân dân Việt Nam. Đặc biệt, chú trọng phát huy tốt vai trò nòng cốt của đội ngũ cán bộ nghiên cứu lý luận, giảng dạy tư tưởng Hồ Chí Minh nói chung, tư tưởng quân sự Hồ Chí Minh nói riêng trong quân đội hiện nay.

Thường xuyên tạo lập môi trường, điều kiện thuận lợi trong vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng quân đội vào xây dựng quân đội nhân dân Việt Nam hiện nay. Trong đó, cần tạo lập môi trường pháp lý và các điều kiện về xã hội, kinh tế để phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của cán bộ, chiến sĩ trong vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh. Tạo điều kiện thuận lợi cho vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào xây dựng quân đội như văn hóa, đạo đức, dư luận xã hội, mối quan hệ đặc biệt quân - dân, quan hệ quốc tế. Đồng thời, phải bảo đảm về cơ sở, vật chất, kỹ thuật cho việc nghiên cứu, vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào xây dựng quân đội hiệu quả nhất trong tình hình cụ thể của đất nước và quân đội, tránh biểu hiện chủ quan, duy ý chí trong thực tế.

Xây dựng môi trường thi đua lành mạnh để đẩy mạnh thực hiện các phong trào, các cuộc vận động về học tập, làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh trong quân đội; thực hiện nghiêm việc điều chỉnh tổ chức, biên chế; nâng cao chất lượng huấn luyện xây dựng chính quy, rèn luyện kỷ luật phù hợp với tình hình mới. Tích cực, chủ động đấu tranh phòng, chống âm mưu, hành động phá hoại của các thế lực thù địch trong vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng quân đội ở Việt Nam hiện nay.

4. Kết luận

Tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng quân đội với nhân dân có giá trị lý luận và thực tiễn to lớn. Về mặt lý luận, đã bổ sung, phát triển, làm phong phú thêm chủ nghĩa Mác - Lênin về xây dựng quân đội kiểu mới; là cơ sở tư tưởng để Đảng ta lãnh đạo, chỉ đạo sự nghiệp xây dựng quân đội nhân dân Việt Nam từ khi thành lập đến nay. Về mặt thực tiễn, đã góp phần quan trọng bảo đảm cho quân đội nhân dân Việt Nam không ngừng trưởng thành, lớn mạnh, hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được giao và là cơ sở để xác định mục tiêu, phương hướng đúng đắn cho các mặt công tác trong xây dựng quân đội và đấu tranh với các quan điểm sai trái, thù địch hiện nay. Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng quân đội vào xây dựng quân đội nhân dân Việt Nam hiện nay là vấn đề cấp thiết cả về lý luận và thực tiễn. Tuy nhiên, sự vận dụng đó là một quá trình với nhiều hoạt động, liên quan đến nhiều cấp, nhiều ngành, nhiều người mà trước hết là mỗi quân nhân trong quân đội. Do vậy, để quá trình vận dụng thực sự có hiệu quả đòi hỏi các chủ thể phải thực hiện tốt các nội dung, giải pháp trên, qua đó, góp phần quan trọng vào xây dựng quân đội cách mạng, chính quy, tinh nhuệ và từng bước hiện đại trong tình hình hiện nay.

Tài liệu tham khảo

Bộ Chính trị. (2022). *Nghị quyết số 05-NQ/TW ngày 17/01/2022 về tổ chức quân đội nhân dân Việt Nam giai đoạn 2021-2030 và những năm tiếp theo.*

Đảng Cộng sản Việt Nam. (2021). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII. t.1, 2.* Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật.

Hồ Chí Minh toàn tập. (2011). t. 2, 3, 4, 5, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15. Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật.

Quân ủy Trung ương. (2019). *Nghị quyết số 109-NQ/QUTW ngày 11/2/2019 về xây dựng đội ngũ cán bộ quân đội, nhất là cấp chiến dịch, chiến lược đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ trong tình hình mới.*

Quân ủy Trung ương. (2022). *Nghị quyết số 230-NQ/QUTW ngày 2/4/2022 về lãnh đạo thực hiện tổ chức quân đội nhân dân Việt Nam giai đoạn 2021-2030 và những năm tiếp theo.*

Võ Nguyên Giáp. (1974). *Hồ Chủ tịch - Nhà chiến lược thiên tài, người cha thân yêu của các lực lượng vũ trang nhân dân.* Nxb. Sự thật.

Võ Nguyên Giáp. (2008). *Tư tưởng Hồ Chí Minh và con đường cách mạng Việt Nam.* Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật.